

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

AAN HET BESTUUR EN AAN ALLE LEDEN ONZER VEREENIGING

Een zeer kleine Vereeniging in een klein land. Ziedaar het beeld onzer Vereeniging.

En nochtans naast een geregeld verschijnend officieel orgaan: Fungus, de Mededeelingen, welke met lange tusschenpoozen het licht aanschouwen. Naast een orgaan op populaire leest geschoeid, een tweede orgaan, meer wetenschappelijk getint.

Is dat te veel?

Neen! Ik verzeker U, *het is te weinig!*

Korte populaire artikels zijn in Fungus op hun plaats; lange wetenschappelijk-doorwrochte artikels in de Mededeelingen. Doch waar verschijnen de korte wetenschappelijke artikels, mede uiting gevend van een intens en gezond mycologisch leven ?

In Fungus? Stellig niet. Fungus is een huis-orgaan. Fungus waait niet de wijde wereld in. Slechts wat geschreven staat in buitenlandsche vereenigings-organen en periodieken komt in het algemeen de wetenschap ten goede. (En hiermede meen ik niets te kort te doen aan den Redacteur, die Fungus nieuw leven ingeblazen heeft.)

In de Mededeelingen dan ? Maar wie zet zich ertoe een kort wetenschappelijk artikeltje te schrijven, dat eens in de verre toekomst wel verschijnen zal?

Inderdaad. Korte wetenschappelijke en tot wetenschappelijk werken stimuleerende publicaties ontbreken nagenoeg geheel. Hoe vaak gebeurt het niet, dat me de lust bekruipt iets te schrijven, na bestudeering van een kritische soort; hoe vaak is een gelukkige vondst niet in staat een punt, nog duister in de literatuur, nader te belichten; hoe vaak zijn er niet soorten geheel nieuw voor de wetenschap te vermelden ?

Vermelden...??? Doch waarin? Fungus is niet de geschikte plaats; de Mededeelingen liggen in een te wazig verschiep, dan dat daarin publicatie lokt.

Van uitstel komt afstel...

Zoo gaat het velen.

Twee organen, en nochtans geen gelegenheid tot het aanroeren van *actueele* wetenschappelijke vraagstukken. Dat werkt demoraliseerend. Dat komt de mycologie als internationaal bezit, en onze Vereeniging niet ten goede. In plaats van uit te oefenen een aanzuigende werking op de publicatie van korte, actueele, springlevende wetenschappelijke artikels, óók en vóóral van universitaire zijde, is door het hiaat, dat de twee organen tusschen zich openlaten, een afstootende invloed aanwezig.

Het is mijn stellige overtuiging, dat het wegnemen van dezen invloed zou medewerken tot verhooging van het pijl, en — met leedwezen moet ik het erkennen — van het zeer gering internationaal prestige onzer vereeniging. Het ledental in binnen- en buitenland is voor groote vermeerdering vatbaar. Doch

de brug tusschen populariseerende en „geconserveerde” wetenschap dient geslagen te worden.

Daarom zou ik U willen voorstellen: Vereenigt Fungus en de Mededeelingen tot één periodiek, gedeeltelijk populair, gedeeltelijk wetenschappelijk; één periodiek waarin de polsslagen van het mycologisch leven van het geheele Nederlandsche volk zich uitspreekt.

Weldra zal de Algemeene Vergadering plaats hebben.

Met aandrang verzoek ik U mijn voorstel te bespreken en geen commissie te benoemen, doch definitief te besluiten tot versmelting der beide organen. De internationale reputatie onzer vereeniging zal verbeteren, het ledental zal toenemen, en jonge Nederlandsche biologen zullen gestimuleerd worden, het wijde studieveld te betreden, dat de mycologie in alle geledingen biedt.

Middelburg.

H. S. C. HUIJSMAN.

GEZELLIGE VAREN(S)GEZELLEN

Waarde lezer(es), U permitteert mij wel een grapje, want meen niet, dat ik U een verhaaltje ga opdisschen van passagierende matrozen in een haventaveerne, hoe aantrekkelijk dit denkbeeld ook is. Wij zullen maar bij onze vertrouwde vrienden, de paddestoelen, blijven. Maar ook hierbij zijn gezellige typen te vinden, die zool niet *het* varen, dan toch *de* varen beminnen. Varens blijken voor het zwammenleven een gunstige voedingsbodem te leveren. Zéér vele zakjeszwammen zijn varenbewoners, doch ook onder de steeltjeszwammen zijn eenige soorten, die met kennelijke kieskeurigheid dit substraat verkiezen.

In den nooit volprezen Hellekuil bij den Plasmolen (Mook), het interessante sprengengebied met weelderige vegetatie van Goudveil, Reuzenpaardestaart, Varens, Carex, enz., trof ik in den zomer van '37 een viertal markante varenzwammen aan. Het sierlijkste zwammetje daarvan was *Mycena pterigena* Fr. op de kaneelbruine, rottende pollen van de Wijfjesvaren (*Aspidium Filix femina*). Een rose kapje van eenige mm., wat hooger dan breed, op een haardun 2 à 3 cm lang, lichtrose steeltje. Wonderfijn en mooi. In tegenstelling hiermede een ruige en grootere varensgezel, *Naucoria siparia* Fr. met een hoeddoorsnede tot 16 mm op dezelfde varens. Deze zwam is toch moeilijk te bespeuren, want komt in zijn wollig-schubbige, roodbruin jeugd pakje vrijwel precies overeen met het substraat, de bruinschubbige varensteel. Al gauw wordt de hoed glad, doch de steel blijft nog lang van aanhangsels voorzien. Een derde varenbewoner, reeds langer bekend in ons land, is *Pistillaria quisquiliaris* Fr. die vooral door zijn massaal optreden in rijen op de stengels van Adelaarsvarens, de aandacht trekt. De wigglazige knodsjes zijn tot 5 mm hoog. Een mooie foto hiervan kunt U vinden in „Fungus” van 15 Oct. '37.

Terwijl de drie genoemde zwammetjes macroscopisch gemakkelijk te herkennen zijn, ging dit niet met een kolonie van bekerzwammetjes, van ± 1 mm doorsnede, gezeten op een dikke varensteel. Zij behoorden tot de soort *Pezizella aspidiicola* (Berk. & B), welke naam dus zelfs ontleend is aan het substraat.

Het zal niet zoo gemakkelijk zijn om zulke weelderige varenpollen in zulk een nat terrein als hier elders terug te vinden. Het zal mij echter altijd aangenaam zijn om belangstellenden deze bijzonderheden en vele andere in dat prachtige decor, het natuurmonument de Hellekuil, te laten zien. Moge deze opsomming eene opwekking daartoe zijn.

Nijmegen.

SCHWEERS.

VEENKOLONIALE MORIELJES

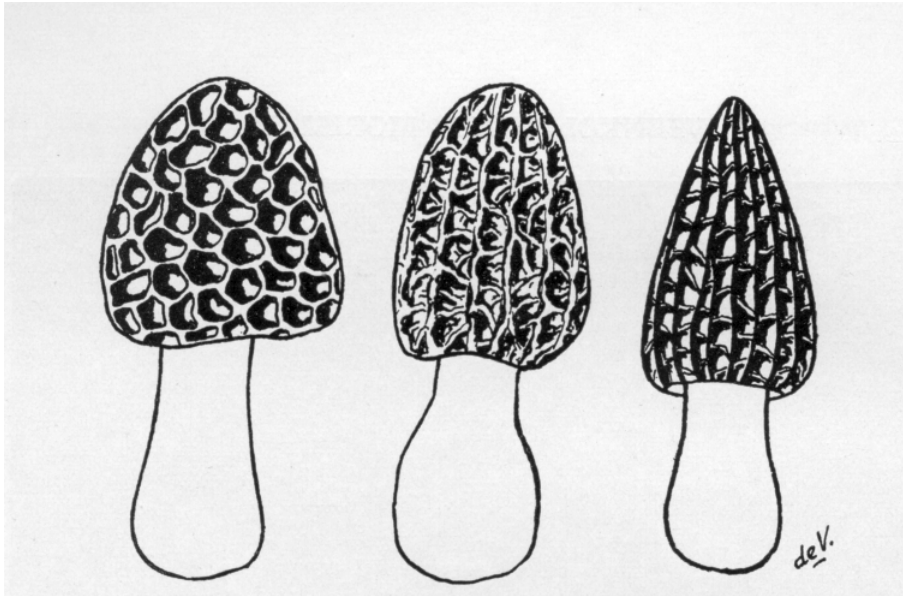

Morchella vulgaris

Lange tijd heb ik aan het voorkomen van morieljes in het Noorden van het land getwijfeld, aangezien mij noch vondsten ter ore waren gekomen, noch uit de literatuur daaromtrent iets bekend was. Een aangename verrassing was het dan ook, toen ik in April 1934 een tweetal exemplaren in mijn tuin vond op een plek, welke zo juist omgespit, bemest en met enkele heesters uit de omgeving van Dedemsvaart beplant was. Is het mycelium misschien met de kluit van elders geïmporteerd? Ik heb ze later niet weer kunnen ontdekken. Oppervlakkig bekeken leken ze op de bekende duin-morielje, *Morchella esculenta*, die ik natuurlijk goed uit de Haarlemse omstreken ken, maar bij nader inzien bleek er in tweeërlei opzicht een duidelijk verschil te zijn. In de eerste plaats waren deze beide Noorderlingen opvallend donkerbruin van tint en in de tweede en voornaamste plaats vertoonden de hoeden een veel regelmatigere tekening, wat de ribben en holten betreft, dan die van eerstgenoemde. Meer of minder duidelijk waren namelijk een aantal longitudinaal verlopende, door merendeels dieper gelegen dwarschotten verbonden hoofdribben te zien, met de holten in ongeveer evenwijdige stroken, daartussen; een configuratie, het midden houdend tussen het kris-kras-outerlijk van het *esculenta*-type en de regelmatig geribde, kegelvormige hoed van het *conica*- en *elata*-type. Foto en tekeningen geven een en ander misschien nog duidelijker weer dan de beschrijving.

Ook de morieljes, die ik het vorige jaar van kinderen uit Wildervank kreeg en die door hen op een droog zanderig plekje naast het speelterrein van een der scholen waren gevonden, gaven wat kleur en uiterlijk betreft, hetzelfde beeld te zien.

In een artikel over morieljes in het supplement van de „Revue mycologique” (Febr.— April '36) geeft de schrijver R. Heim bij zijn speciaal ook op het hoedouterlijk gebaseerde determinatietabel der verschillende soorten, een

aantal tekeningen, waarin die van *Morchella vulgaris* zeer juist het type van de hier gevonden exemplaren weergeeft. Mede op grond van de overigens zeer beknopte beschrijving, ben ik dan ook zo vrij deze naam, althans voorloopig, voor mijn morieljes aan te nemen. Hoewel ze door den auteur als aparte en typische soort beschreven wordt, moet de mogelijkheid, dat we met een zij het ook misschien constante variëteit van *M. esculenta*, die niet als zoodanig, maar onder de namen *rotunda*, *rigida* en *crassipes* wordt vermeld en afgebeeld, te doen hebben, m.i. niet geheel verworpen worden. Te meer waar deze *M. vulgaris* bij Bresadola b.v. wel is waar niet met de kleur, maar wel met het uiterlijk van *esculenta* is weergegeven en er bovendien microscopisch geen verschillen van enige betekenis zijn te vinden.

Ook met *M. hortensis* in Heim's artikel komen mijn exemplaren enigszins overeen, maar de hoed daarvan moet toch nog regelmatig van tekening zijn en bovendien een min of meer vrije rand (overgang tot de „kapjes” morieljes) hebben. Het is nu alleen maar de vraag, of al die door Heim aangegeven kenmerken zo typerend en constant zijn, dat het aannemen van aparte soorten gewettigd is. Het zonder uitzondering en duidelijk aanwezig zijn van het *vulgaris*-type bij al de exemplaren, die ik hier in 't N. in handen kreeg, zou wel in die richting kunnen wijzen.

Ik kijk nu natuurlijk goed uit, of de echte *esculenta* in deze streken ook nog eens opduikt en zou verder wel graag willen weten: le of het *vulgaris*-type ook onder de duin-morieljes voorkomt (ik kan mij niet herinneren deze vorm daar ooit aangetroffen te hebben) en 2e tot welk type de buiten de duinstreek groeiende morieljes (langs de grote rivieren b.v.) behoren. Wie kan mij hieromtrent inlichten?
Veendam. DE VEYE.

OVER LEPIOTA'S EN NOG WAT

Het fraai artikel over het geslacht *Lepiota*, dat, van de hand van Kühner, in November '36, in het Bulletin der Fransche Mycologische Vereeniging verscheen, heeft me ertoe opgewekt in '37 eens nauwkeurig te letten op de vele sierlijke en gratie volle vertegenwoordigers van dit groote geslacht.

Als studieveld had Kühner vooral het Forêt de Vincennes gekozen; een groot park buiten het centrum van Parijs, waar langs de paden, onder bramen en tusschen het gras, menige *Lepiota* haar woonplaats had opgeslagen. Gilbert vertelde me, hoe K. telkens en telkens weer dezelfde plekken opzocht, en daardoor een goed inzicht kreeg in de variabiliteit van vele naverwante soorten. Met Imler heb ik nog eens Vincennes bezocht, in de hoop talloze vertegenwoordigers van dit geslacht aan te treffen. Geducht speelt het ons later, dat we

ons niet van de hulp van Kühner hadden verzekerd. Weliswaar deden we menige interessante vondst, doch de eenige Lepiota, die zich onze speurende oogen wenschte te vertoonen, was brunneoincarnata. In het onmetelijk terrein hadden we niet de juiste plekken weten te vinden. Als aandenken aan dit uitstapje hangt nog een klein exemplaar van Ganoderma lucidum, dat met een paar grootere broeders, tezamen met Collybia fusipes en Lentinus cochleatus, eenzelfde stomp overdekte, als imitatie-theeschepje boven de theetafel.

Het geslacht Lepiota heeft in de loop der tijden — en zeer terecht — al menige aderlating ondergaan. Allereerst moeten we uitschakelen de geslachten Lepidella en Limacella. Trouwens de door Krombholz zoo mooi geteekende en beroemde Lepidella Vittadini heeft meer weg van een Amaniet dan van een Lepiota, en gelijkt veel op wat we in navolging van Ricken strobiliformis plegen te noemen. Mogelijk schuilen onder de Nederlandsche strob. vondsten wel echte Vittadini's. Terwijl echter bij de Amanieten, de plakaten of schubben op de hoed, dus de resten van het algemeene velum, door een verslijmende tusschenlaag van de eigenlijke hoedhuid zijn gescheiden, bestaat bij Lepidella continuïteit tusschen schubben en onderliggend weefsel. Weliswaar gelukt het de schubben, haast zou ik zeggen stekels, weg te plukken, doch dan wordt tevens een gedeelte van het weefsel van de hoed meegescheurd. De welbekende lenticularis is een vertegenwoordiger van het geslacht Limacella, dat door de kleverige hoedhuid, maar bovenal door de bouw van lamellen-trama en door de sporen, zich veel dichter bij Amanita aansluit dan bij Lepiota. Illinita, furnacea (megalopoda Bres), delicata, glioderma (de laatste twee wel variëteiten van één soort) behooren allen in het genus Limacella thuis. En komt ge nu tegen, een Lepiota-achtige soort met wat kleverige hoed, dan bestaat een groote kans dat weer iets anders zich aan U vertoont, nl. irrorata. Steeds op dezelfde plek verschijnt deze groote soort op Walcheren reeds in Juni, onder een groote linde. Ook te Gorsel werd irrorata onder een linde gevonden. Toch komt ze onder allerlei boomen voor. Ook dit is alweer geen Lepiota. Weliswaar zijn de lamellen vrij, doch hoed- en steelvleesch gaan zonder broos tusschenlaagje in elkander over, zoodat de hoed niet gemakkelijk van de steel te lichten is, zooals dat bij een Lepiota behoort te kunnen. Ook is de hoed zeer vleezig, gelijk die van een Tricholoma. Gilbert scheidde de soort af in het nieuwe geslacht Lepiotella.

Steeds zijn we nog niet aan het einde. Iedereen kent amianthina, carcharias en granulosa. Doch de breed aangehechte lamellen en allerlei andere kenmerken toonen aan dat Fayod gelijk had, deze en dergelijke soorten af te zonderen, en naar een nieuw geslacht Cystoderma over te brengen. Nog veel is in dit geslacht uit te puzzelen. Kühner vond dat sommige soorten wèl, andere niet-amyloïde sporen bezitten. Toch kunnen deze soorten als twee druppels water op elkaar gelijken. Van mijn vriend Schweers ontving ik eens een granulosa-achtig ding, met smalle, scherpe cystiden. Met behulp van het werk van Kauffman over de plaatjeszwammen van Michigan, was al gauw de naam als adnatifolia Peck bepaald.

Als we een soort bij de Europeesche schrijvers niet kunnen thuisbrengen, blijkt het nogal eens een Amerikaan te zijn. De flora van Noord-Amerika is zeer verwant aan de onze, en zeer veel soorten komen zoowel in Europa als in Noord-Amerika voor. Een andere goede soort door Kühner in '36 beschreven als amianthina var. longispora, vond ik in de Wouwsche Plantage. De habitus verschilde zóó van amianthina dat ik eerst dacht met Tricholoma cerinum te doen te hebben. Gelukkig is het microscopisch onderzoek in staat onmiddellijk uitsluitsel te brengen, want alleen bij de Cystoderma's bestaat het hoedoppervlak uit kogelvormige cellen. Weliswaar komt onder de Tricholoma's ook bij onychinum en cuneifolium een dergelijke hoedhuid voor, doch ik heb een sterk vermoeden dat deze twee soorten bij nader onderzoek met de Cystoderma's vereenigd zullen worden.

Last not least dient nog te worden uitgeschakeld, de aan alle Nederlandsche

mycologen, althans van naam bekende *odorata* Cool. Dit is in 't geheel geen *Lepiota*. Mogelijk kom ik daar later nog wel eens op terug.

Geachte lezer, schrikt niet. Nog steeds is het kind niet met het waschwater weggeworpen. Er blijven nog steeds *Lepiota*'s over in verbijsterende hoeveelheid, in verbijsterende veelvormigheid. En deze soorten zijn op zoo scherpe wijze in sterk verschillende groepen onder te brengen, dat een splitsing in meerdere geslachten alleszins gerechtvaardigd lijkt. Als we b.v. de dunwandige kleine sporen van *setulosa*, *Bucknallii* of *rufipes* vergelijken met de dikwandige van een kiempore voorziene groote sporen van *Breissonii* of *lutea*, kunnen we ons nauwelijks voorstellen sporen voor ons te zien van vertegenwoordigers van eenzelfde geslacht. Hoe het zij, ook al wordt het restant-*Lepiota* beschouwd als oplosbaar in meerdere genera, steeds moeten we ons voor oogen houden, dat als een gouden draad één heel bijzonder en merkwaardig kenmerk de verschillende groepen doortrekt. De sporen vertoonen namelijk met jodium een bruine verkleuring; toch zijn ze niet-amyloid, worden dus niet blauw. Naarmate de sporen langer in een jodiumoplossing vertoeven, wordt de verkleuring intenser. Het zou dus zeker irrationeel zijn de verschillende geslachten waarin *Lepiota* verder zou zijn te splitsen, te doen verhuizen naar allerlei hoeken van het wankele bouwwerk van het Agaricaceëensysteem.

Nu ik eindelijk ben aangekomen bij het genus *Lepiota* voel ik me als iemand die een lange reis heeft ondernomen om een zeetocht te beginnen, en het schip voor zijn neus ziet wegvaren. Na veel omzwervingen kan ik het genus *Lepiota* binnenstappen. Het zal echter beter zijn de zeereis tot een volgend keer te bewaren, aangezien ik vrees de beschikbare ruimte in dit Fungusnummer te zullen overschrijden.

Middelburg.

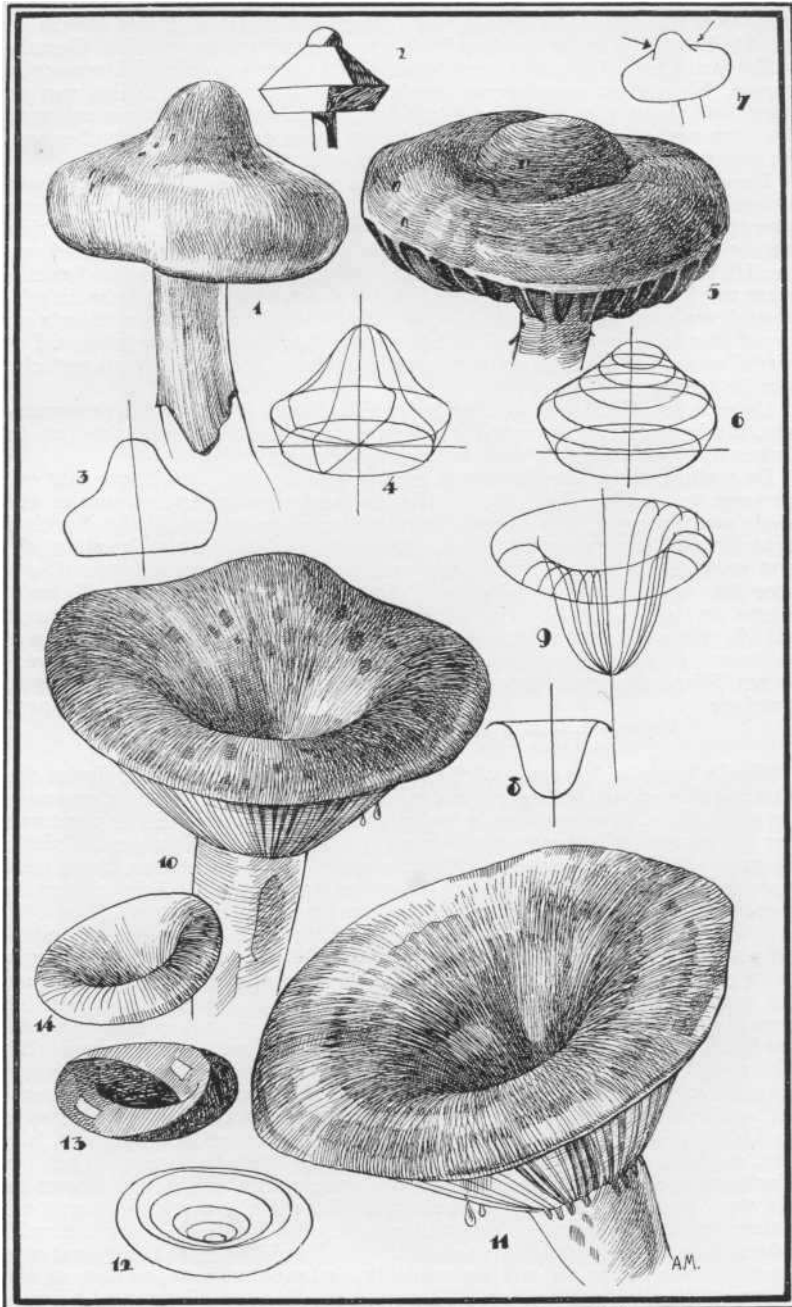
H. S. C. HUISMAN.

HET TEKENEN IN INKT VAN PADDESTOELLEN

De aspirant paddestoelentekenaar heeft een uitnemende gelegenheid lang vergeten wiskundige kennis weer voor den dag te halen. We doen er nl. goed aan, bij het tekenen van soorten met umbo, en van de trechtvormige, die nogal wat moeilijkheden opleveren, ons het bouwschema goed voor te stellen. Beginnen we met de hoedvorm van fig. 1, voorstellende *Dermocybe torvus*, die een flinke umbo vertoont, en in zijn geheel schematisch is voorgesteld in fig. 2. De hoed is opgebouwd uit 2 afgeknotte kegels met de grondvlakken tegen elkaar, resp. rand en bovenvlak gekroond door de bolvormige umbo. In fig. 3 is de doorsnede gegeven, door de as van de steel gaande, de meridiaan-doorsnede dus. We kunnen ons nu het hoedoppervlak ontstaan denken door de wenteling van de meridiaan om de as, zoals in fig. 4, en kunnen nu de arcering zo aanbrengen, dat de lijnen steeds het verloop van de meridiaan volgen, waardoor we dus ongedwongen een goede plastic verkrijgen. Gemakkelijk is het nu ook de hoed in verschillende standen perspectivisch voor te stellen, door hem op de aangegeven manier te herleiden tot de grondvorm.

Een 2de manier van arcering laat ons fig. 5 zien, een ander exemplaar van *Dermocybe torvus*. Hierbij is een aantal vlakken gedacht, evenwijdig aan het grondvlak van de kegel, die de rand voorstelt. Ieder vlak vertoont \pm de cirkelvorm, perspectivisch dus een ellips (zie fig. 6). Behalve bij hoeden, die een duidelijke vezeling in de meridiaanrichting vertonen, is deze methode ook goed toe te passen. Letten we nu nog even op fig. 2 en 7. De eerste tekening geeft de schaduw schematisch weer, de schaduwlijnen verspringen! De andere fig. toont de contour van de hoed. Aardig is het te zien, hoe Ricken met deze vormen getobd heeft, b.v. in „die Blätterpilze“ plaat 30 fig. 6, pl. 53 fig. 4, pl. 92 fig. 1 en 2 etc. Niettemin heeft hij in fig. 1 plaat 85 en plaat 79 iets monumentaals bereikt, waardoor gedemonstreerd wordt, dat met volharding en veel liefde voor de materie door ieder wel wat te bereiken is.

Moeilijker dan de kegelvormige zijn de trechtvormige soorten. Hier is de

moelijkheid de voorrand, die zich steeds vertoont als we niet al te zeer in de hoed kijken, zacht en onmerkbaar in de omgeving uit te laten vloeien. Gemakkelijk wordt het, als we op dezelfde manier te werk gaan als bij *Dermocybe torvus*. We denken ons weer de trechter ontstaan uit de wenteling van de meridiaan fig. 8, die, zoals fig. 9 laat zien, een sierlijk lampekapje oplevert. De kern van de zaak is echter deze, dat we langs de voorste topkrullen van de gewentelde meridiaan een raaklijn kunnen trekken!

Door dus steeds deze lijn aan te brengen en vervolgens in de richting van de meridiaan te arceren, krijgen we een vloeiend verloop en een onmerkbaar overgaan van de voorrand in het hoedoppervlak. De randdikte wijzigt zich natuurlijk naarmate we meer of minder in de trechter kijken. De stand van fig. 10, *Lactarius biennius*, is wel het duidelijkst. Fig. 11 stelt een oud exemplaar van *Lactarius deliciosus* voor. De hoed vertoont concentrische cirkels, waarbij we even moeten bedenken, dat de middellijnen van deze cirkels op verschillende hoogte liggen. Fig. 12 laat zien hoe deze zich verhouden. Let hierbij terdege op de cirkels van de omgebogen rand en het binnenste gedeelte van de trechter!

De schaduw, fig. 13 en 14, is er natuurlijk op gericht de plastic te versterken. Zo is dus de rechterrond donker tegen de lichte binnenvlakte, en de linkerrand licht tegen de donkere binnenvlakte gehouden.

De tot nog toe gedemonstreerde arceermethode is bij uitstek geschikt om de vorm te leren begrijpen en moet iedere beginner aangeraden worden om mede aan te vangen, al is de stippeltjes methode nog zo verleidelijk. Speciaal denk ik hierbij aan de prachtige tekeningen van wijlen C. van Overeem, die met oneindig geduld en liefde vervaardigd zijn. Het spreekt vanzelf, dat voor deze manier een niet minder ontwikkeld vormbegrip vereist is. Ze geeft echter met meer geduld en minder handvaardigheid resultaat. Maar heeft m.i. dit tegen, dat de stofuitdrukking, door het klakkeloos op alles en nog wat toepassen, in het gedrang komt en daarom is een combinatie meestal te verkiezen. Hiervan een volgende maal een voorbeeld.

(Wordt vervolgd).

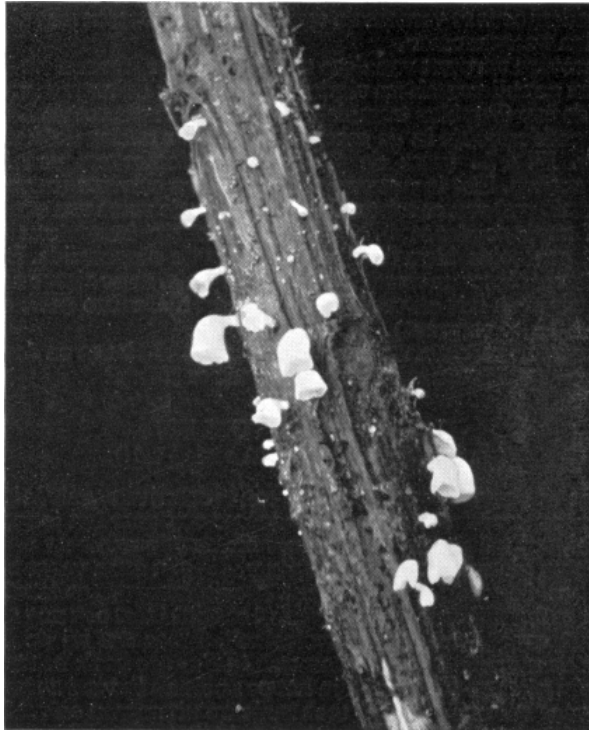
A. MIDDELHOEK.

Enschede.

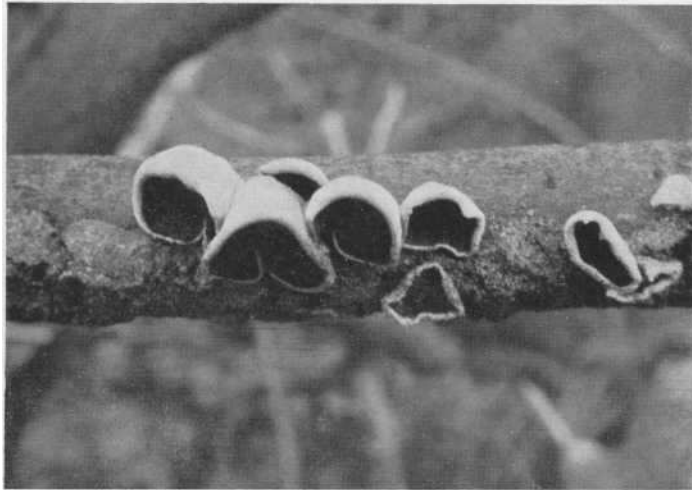
HET BRANDNETELKLOKJE

Wie in het najaar op een vochtige plek met brandnetels de ondereinden der afstervende stengels met een mycologisch oog inspecteert, zal daar, wanneer het geluk dient, in massa's een grappig, klein, wit zwammetje in de vorm van een kortgesteeld pijpekopje of klokje op zien groeien. Het is maar een nietig dingetje van ½ cm lengte hoogstens, helemaal niet zo zeldzaam, maar men moet er even goed naar zoeken en zal het dan, vooral door de lichte tint en de groeiwijze in groepjes, niet gemakkelijk over het hoofd zien.

Dit tere, maar uiterst sierlijke paddestoeltje, dat ik U officieel wil voorstellen als *Cyphella capula* Fr., is eigenlijk veel te fijngevormd en te gracieel van bouw om tot de groep der veelal zo ordinaire korstzwammen te behoren. Aan een kort, onderaan iets verdikt, wit steeltje hangt een doorzichtig-blank, bij hoge uitzondering licht geel, dunvliezig klokje, van binnen (kiemvlieszijde) en van buiten glad. Soms zitten de vruchtlichaampjes in zulke dichte bundels bij elkaar, dat ze lelijk in de verdrukking komen en de sierlijke vorm verloren gaat. Maar vooral de afzonderlijk groeiende exemplaren zijn de moeite van het bekijken, bij voorkeur door een loupe, waard! De foto, die een los groepje op *Urticaria*-stengel (*Hortus Botanicus* te Haren), ruim 2 x vergroot, laat zien, geeft U daarvan een indruk. Hoewel deze *Cyphella* saprophytisch op allerlei stengels van kruidachtige planten moet voorkomen (Donk noemt in zijn werk speciaal die van *Scrophularia* en *Campanula*-soorten, Bourdot en Galzin vermelden de boon, verschillende schermbloemigen en op het veld achtergebleven aardappelknollen als substraat), trof ik dit zwammetje tot nog toe uitsluitend, maar dan ook herhaaldelijk, op brandnetel aan, en daarom wil ik het voorlopig het brandnetelklokje noemen. Ik hoop bij gelegenheid van

Cyphella capula op brandnetel

Cytidia flocculenta op populier

eventuele vinders eens te vernemen, welke andere gewassen nog als voedingsbodem werden waargenomen.

Een wat grovere verwant van deze stengelbewoner kunnen we in de herfst aan afgevallen populierentakken vinden, vooral in de duinstreek vrij algemeen aan die van de esp (*Populus tremula*). Vroeger *Cyphella ampla* Lévl. geheten, moet ge dit paddestoeltje in de moderne literatuur onder de naam *Cytidia flocculenta* v. H. & L. (naar de Corticeeën-onderzoekers von Höhnelt en Litschauer) zoeken. Het is wat groter van stuk en steviger (in vochtige toestand iets gelatineus) van consistentie, heeft meer de vorm van een omgekeerd kommetje of napje zonder steel, bezit een wit-donzige buitenkant en een geelbruine, licht geplooid kiemvliesbekleding aan de binnenzijde. Bij indrogen schrompelt het in elkaar en wordt hard, hoornachtig, maar ziet er na opnemng van vocht weer even fris en vers uit als daarvoor. De foto geeft er een goed beeld van ($\pm 1\frac{1}{2} \times$ vergroot).

Het loont werkelijk de moeite eens naar dit tweetal, dat ge na deze vluchtige kennismaking gemakkelijk zult herkennen, uit te kijken! DE VEYE.

PAAS-PADDESTOELN (en een blunder van een ouden rat!)

In deze tijd van het jaar over paddestoelen te schrijven „valt” eigenlijk niet. Wij kijken nu naar pinksterbloemen en anemonen, naar het jonge groen van beuk en larix, wij beluisteren fitis, roodborst en boompieper en verheugen ons over iederen nieuw-aangekomen zanger, die zijn stem voegt bij het grote koor in het bos. Maar de paddestoelen... eerlijk gezegd, „ze laten me koud” nu, en je ziet ze feitelijk maar sporadisch, al schrijft Oort ook nog zo opgewekt en interessant over „voorjaarspaddestoelen”. Maar dat hij de beide vindplaatsen van de morielje hier in de omtrek in Fungus heeft bekend gemaakt, vergeef ik hem niet; zo heel veel zijn het er nooit en ik vind ze zo lekker... Zaterdag voor Pasen zijn wij er toch maar op uit gegaan en we hebben ook een klein maaltje verzameld; lekker waren ze! (Met room, U weet wel, P.B.I., p. 256) Doch veel waren het er niet, o Oort!... of was het te droog geweest? Ik wil het laatste maar aannemen.

Maar verder hebben we niet veel paddestoelen gezien. Ik moet echter erkennen, ik was niet echt „ingesteld op” paddestoelen. Wij hoorden Fitis en Tjif-tjaf, wij zagen mooie staartmezen-nestjes en bespieden de zanglijster, die zat te broeden. Helmkruid bloeide en look-zonder-look zat dik in de knoppen. De helling van de Grebbeberg zag hier en daar wit van de bloeiende sleedoorns. Je kunt nu eenmaal niet op alles tegelijk letten.

Wat hebben we dan verder van paddestoelen gezien? Het is gauw verteld. Enkele exemplaren van de voorjaars-ridderzwam, de paddestoel van St. George (*Tricholoma Georgii* of *Gambosum*). De geel-witte paddestoelen waren nog jong, bolvormig met ingerolde rand. Duidelijk was de verse-meel-geur en rauw opgeknabbeld smaakten zij niet slecht.

En dan een plek dicht bezet met kleine, tere paddestoeltjes, grijsachtige, gestreepte hoedjes. Hier was ik even van de wijs... de grijze streepklokjes (*Psathyrella disseminata*) zó vroeg in het jaar? En de plaatjes zo bleek, bijna wit? Maar spoedig vonden we toch ook de zwarte sporen, op een hoedje uitgestrooid door één er boven. Neen, dat kan niet missen, dat paddestoeltje kan men dus ook bijna het gehele jaar vinden. En daar bleef het dien dag zowat bij. Verder vond ik dan dezer dagen wel een enkel exemplaar van de geringde vroegeling (*Pholiota praecox*); maar helaas te weinig om er eens een eetproef mee te nemen. Ik ben er nieuwsgierig naar, want Jacottet zegt dat hij „excellent” is. Dan zo nu en dan een zwavelkop en wat oude houtzwammetjes, maar daar blijft het dan ook bij. Van die rareiteiten, waar Oort over schrijft, heb ik nog niets gevonden. Maar daarvoor moet je er ook wel echt op uitgaan en je er wel degelijk op instellen.

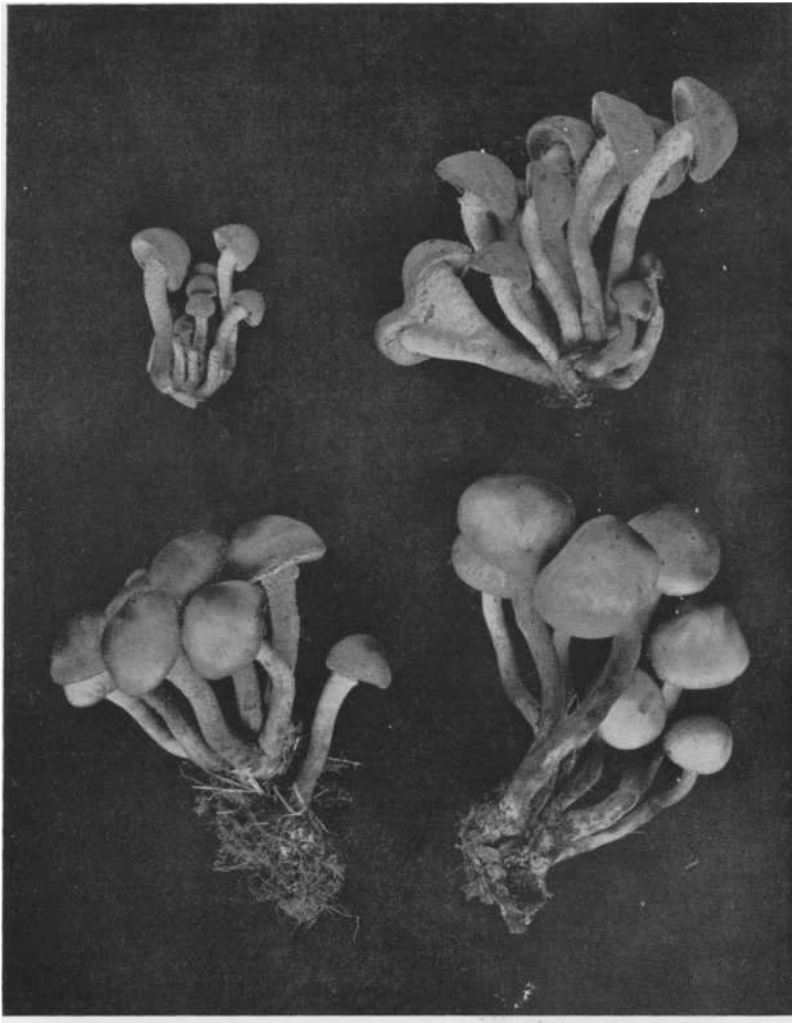
En dan vond ik vandaag op een oude schommelpaal in mijn tuin een jong vruchtlichaam van *Reticularia Lycoperdon*, maar dat is geen zwam, een slijmzwam, eigenlijk meer een dier, zoals U weet.

Maar op de tweede Paasdag kwam er toch nog een kleine verrassing (en een grote blunder!). Dat heb ik aan mijn hond te danken. Van ver zag ik een anderen mijnheer aankomen met een andere hond, en een vechtpartij duchtend (tussen de honden altijd), week ik een eind van het pad af, door het bos. Zodoende kwam ik langs een beukestomp, die heel herfstachtig pronkte met een grote, verse bos van bruin-gele paddestoelen. En toen ben ik er toch weer lelijk ingelopen. Ik heb de paddestoelen met aandacht van alle kanten bekeken, de lichtbruine hoeden (de grootste tot 5 à 6 cm), aan de onderzijde bleke plaatjes, de geringde stelen. En ik heb ze zowaar op het eerste gezicht voor honingzwammen gehouden, wel wat rare... de volkomen gladde, ietwat vochtig-vettige hoeden verontrustten me aanstonds, en dan ook de voor een honingzwam toch wel heel vreemde tijd van verschijning.

Thuis gekomen heb ik ze nog eens goed bekeken; 't liet me toch niet met rust. Hoe zijn je sporen, paddestoel? Er was op die bleke plaatjes geen kleur te bekennen, en ook op geen der hoeden vond ik sporen, neergedaald uit een daar boven geplaatste. Ik vertrouw het nog niet... en dus maar een paar hoeden afgesneden en op wit papier gelegd. En toen kwam het uit... na een paar uur was er al een lichtbruin tintje op 't papier waar te nemen. Toen was ik er ook zó: lelijke kleine bundelzwam, „gladde”, veranderlijke *Pholiota*, *Pholiota mutabilis*, — je hebt me weer even te pakken gehad. Ik schaam me diep: daar staat in het P.B. (II, bl. 97) bij de honingzwam: „Niet te verwisselen met de niet eetbare *Pholiota squarrosa*”; en bij *Pholiota mutabilis* (bl. 120): „door beginners wel eens verward met de zwavelkopjes”. En zie, nu ben ik, oude rat, zelf er weer op een andere manier ingelopen. De beginners mogen er troost uit putten, evenals, naar ik hoop, uit de „Struikelblokken”, waarover Klein in de vorige aflevering schreef, eveneens naar aanleiding van honingzwammen. Het is inderdaad niet zo heel eenvoudig voor beginners, om al die verschillende in bundels op hout groeiende paddestoelen uit elkaar te houden en toch behoren zij volstrekt niet tot de „moeilijke”. Maar één ding is, vooral voor den beginner, absoluut noodzakelijk: met zekerheid de kleur van de sporen te bepalen. Dan ken je aanstonds honingzwam, bundelzwammen, zwavelkopjes enz. uit elkaar en de soortsbepaling levert dan gewoonlijk geen onoverkomelijke bezwaren op. Deze kleine bundelzwam, hoe „mutabilis” (veranderlijk) hij dan ook is, is werkelijk toch ook heel gemakkelijk te herkennen (voor ieder, die op paddestoelen ingesteld is en niet op „vlinders, bloemen en vogels”!). Vooral de stelen zijn karakteristiek: onder de ring met bruine, min of meer afstaande schubjes en er boven glad, bleker, veelal wat overlangs gestreept. Maar de ringen aan de stelen zijn niet altijd gaaf en goed zichtbaar (al zegt Ricken ook dat de ring „ziemlich dauerhaft” is) en ook de bruine schubjes zijn niet altijd even goed ontwikkeld. De kleur van de hoed is anders dan van de honingzwam: „zimetfuchsig (kaneelvossig), mit glattem Rande, etwas fettig, nackt und kahl, hygrophan, trocken blasser”, zo beschrijft Ricken de hoed, en dat is mi. heel goed. De honingzwam is meer „geelhoningbruin” en de schubjes bovenop de hoed zijn toch ook wel altijd zichtbaar. Bovendien zijn de plaatjes min of meer aflopend. Ook de zwavelkopjes zijn (afgezien van de sporenkleur en de cortina) anders: zij hebben niet dat vettig-hygrophane, dat *Pholiota mutabilis* vaak (maar ook niet altijd!) vertoont.

Half April is ook wel rijkelijk vroeg voor de kleine bundelzwam. De boeken, die ik er op na sloeg, geven alle aan: van Mei af te vinden. Kijk er eens naar uit, lezer, als ge binnenkort weer eens paddestoelen wilt proeven; „Als Suppen-pilz eines des vorzüglichen und gesuchtesten” zegt Michael. Inderdaad is het een van de weinige houtzwammen, die heel smakelijk is. De meeste zijn óf taai, óf lelijk bitter van smaak, zoals zwavelkopjes en *Flammula*'s.

Een paar dagen later, toen het bovenstaande al geschreven was, werd mijn

De kleine bundelzwam (*Pholiota mutabilis*), in verschillende groeistadia. $\times \frac{1}{5}$. Foto J. Grevers

aandacht gevestigd op een andere oude boomstomp, die dicht bezet was met paddestoelen... het bleek eveneens *Pholiota mutabilis* te zijn. Hier was hij mooi in alle ontwikkelingsfasen waar te nemen, zodat wij er ook een vrij volledige afbeelding van konden maken. Deze toont in de eerste plaats enige kleine, jonge exemplaren, waarbij de ringetjes nog goed zichtbaar waren. Daaronder ziet men de fijne, lichtbruine schubjes, ietwat uitstaande op een heel licht bruin, min of meer glanzend fond. In dit stadium zijn ook de hoedjes zoals op de foto goed te zien is, nog niet zo glanzend glad als later.

Rechts daarvan ziet men de tweede groep, wat grotere en andere exemplaren waarbij geheel links twee vergroeide, een fasciatie, zo men wil. Vooral op de

Stelen dezer laatste was te zien, dat de schubjes soms min of meer duidelijk in dwarse reeksen optreden; ze waren hier nog steeds lichtbruin en een weinig uitstaand.

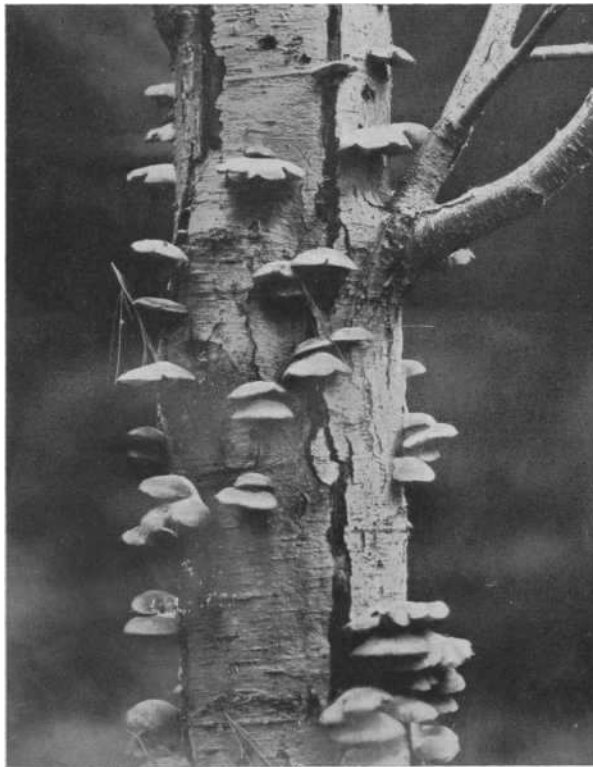
Bij andere exemplaren schijnen niet alleen de hoeden, maar ook de stelen gladder te worden. Dit toont vooral de groep rechts onder. De stelen verliezen hun schubbigheid wat; zo althans was het hier. Boven de ring heeft de steel nooit schubjes. Hij is hier nog lichter van kleur, gestreept, veelal zelfs duidelijk gegroefd-gestreept. De ring gaat meer en meer verdwijnen, de steel wordt gladder, soms ook donkerder van kleur, vooral naar onderen toe en vertoont in dit stadium veelal, min of meer duidelijk, een overlangse streping.

De paddestoelen hebben een zwakke, m.i. wel aangename geur, zij zien er wel appetijtelijk uit. Misschien loont het de moeite er eens op uit te gaan. Vergiftigingsgevaar bestaat hier praktisch niet; men zal de lelijk smakende zwavelkopjes er nu wel niet meer mee verwarren.

Wageningen.

VAN DER LEK.

PLEUROTUS SEROTINUS (SCHRAD.)

Pleurotus serotinus (Schrad.). Hellekuil, Plasmolen, Dec. 1937
foto Schweers

In het prachtige natuurmonument van de zgn. Hellekuil nabij „de Plasmolen”, waar ik in het afgelopen seizoen op mycologisch gebied zéér vele

merkwaardigheden heb aangetroffen, waarvan enkele reeds meer uitvoerig in dit tijdschrift zijn beschreven, staan thans eenige doode elzenstammen vol met deze fraaie zwam. De geelgroene of olijfbruine, soms zelfs hardgroene viltige hoeden hebben een afgeknot-kegelvormigen, gestippelden, korten, stevigen oranjekleurigen steel. In jongen toestand zijn de bleekgele lamellen door een rood lijntje sierlijk van den steel gescheiden.

Nu allerwege, langzaam doch zeker, de mycologische flora armer wordt, is zoo'n vondst dubbel prettig.

Nijmegen.

SCHWEERS.

TER OVERNAME AANGEBODEN

Over te nemen voor een lid der Myc. Vereen. mijn abonnement op „die Pilze Mitteleuropas” en de tot heden verschenen afleveringen 1-18 van Bd. I en 1-6 van Bd. II tegen den thans geldenden prijs (oorspr. 4 Rm) van 2¼ Rm per aflevering. Gegadigden kunnen desgewenscht tegen aannemelijk bod overnemen Mededeelingen IX-XXII en XXIV.

Zwolle, Veenestraat 19.

J.H.SCHAAD.

NIEUWE LEDEN

Bouwman, Mej. J., Statensingel 48a, Rotterdam-C.

Soeren, W. G. J. van, Hortensiastraat 20, Amsterdam-N.

Zaneveld, J. S., Belgische Plein 4, Scheveningen.

ADRESWIJZINGEN

Kregten, T. O. van, Homeruslaan 69, Utrecht.

Lütjeharms, Prof. Dr W. J., Dep. van Plantkunde, Universiteitscollege van die O.V., Bloemfontein, Zuid-Afrika.

Zinderen Bakker, Dr E. M., Jachtlaan 38, Apeldoorn.

VAN HET REDACTIE-BUREAU

Het is mij met medewerking van een kleine schare getrouwen gelukt, dit Meinummer vrijwel op tijd te laten verschijnen. Er zijn bijna geen paddestoelen en de copy is schaars. Hopelijk maakt de regen, die toch eindelijk wel eens komen zal, een wat vlotter vullen van de Juli-aflevering mogelijk. We houden de moed er maar in!

Mijn dank aan de bijdrage-inzenders. Ik heb nog enkele stukjes in portefeuille en verzoek vriendelijk om aanvulling vóór 1 Juli a.s.

Waar blijven de mij nog door verschillende leden wel toegezegde, maar nooit toegezonden artikeltjes?

Belofte maakt schuld!

DE VEYE.

INHOUD

Aan het Bestuur en aan alle leden onzer vereeniging, door H. S. C. Huysman	47
Gezellige varen(s)gezellen, door A. C. S. Schweers	48
Veenkoloniale morieljes, door de Veye	49
Over Lepiota's en nog wat, door H. S. C. Huysman	50
Het teekenen in inkt van paddestoelen (vervolg), door A. Middelhoek	52
Het brandnetelklokje, door de Veye	54
Paas-paddestoelen (en een blunder van een ouden rat!), door van der Lek	56
Pleurotus serotinus, door A. C. S. Schweers	59
Ter overname aangeboden	60
Nieuwe leden en adreswijzigingen	60
Van het redactie bureau	60